

Renklerin Dünyasına Açılan Kapı... Kelebekler

Cezayirli İparhan (*Melitaea punica*)

Zümrüt (*Callophrys rubi*)

Küçük Zıpzıp Perisi (*Coenonympha pamphilus*)

Anadolu Melikesi (*Melanargia larissa*)

Evrenin paletindeki en nadide renklerle süslenmiş kelebekler, aslında doğanın dansı olarak algılanabilecek küçücük kanat çırpışlarıyla yarattıkları görsel bir şölenin dışında, tüm tabiat için de önemli yapıtaşlarıdır. Yüzyıllardır zarafetin ve özgürlüğün sembolü olan bu minik canlılar bugün de yine yanı başımızda bizimle birlikte yaşıyor.

Onları anlamak için önümüzde daha çok uzun bir yol olsa da, artık ne kadar önemli olduklarının farkındayız.

Küçük Ateş Kelebeği (*Lycaena thersamon*)

İnternette bir fotoğraf sitesi sayesinde tanıştım doğanın belki de en narin güzelliklerinden biri olan kelebekler ile. Minicik vücutlarının onlarca katı olan rengârenk kanatlarıyla bir mucizeyi, azıcık çiçek özütü sayesinde kilometrelerce uçuşlarıyla insanüstü bir enerjiyi temsil ettiler benim için. İşte o an mutlaka ben de bu mucizenin fotoğrafını çekmeliyim, kısacık ömürlerini fotoğraflarımla ölümsüzleştirmeliyim diye geçirdim içimden. Onları nerede bulabilirim diye düşünürken, aslında çok da uzaklarda olmadıklarını gördüm. Yıllarca öğrenci olarak okuduğum ODTÜ'nün kampüsü gibi bir cenneti yeniden keşfetmek benim için bu alanda çok önemli bir dönüm noktası oldu. Böylelikle ODTÜ kampüsünde düzenli olarak kelebek gözlemlerine başladım. Önceden sadece birkaç rengi olduğunu sandığım kelebeklerin aslında ne kadar çok çeşitte, türde, renkte, büyüklükte olduğunu görünce onları tanımak için daha çok heveslendim. Onlar benim için küçücük, ama renkli ve mutlu bir dünya yaratırken, onları tanımak, bulmak, keşfetmek ve yaşam alanlarına girmek büyük bir macera ve heyecan kaynağı oldu. Bu sırada aynı heyecanı paylaştığım başka kelebek meraklıları var mı, diye de araştırmalar yaptım. Araştırmalarım sonu-

Cüce Zıpızp (*Gegenes pumilio*)

da onlarla bir bütün olan çiçekler ve birçok yeşil bitki de olmaya caktır. Bir alandaki doğal çeşitlilikte ve yaban yaşamda meydana gelebilecek bir kötüyü gidış ilk olarak kelebekleri etkiler, kelebekler doğa ile ilgili konularda alarm niteliği taşır. Tüm bu sebepler, sadece bir güzellikten ibaret olmayan kelebeklerin korunmasının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Bugün, farkında olarak veya olmayarak çevremize verdiğimiz tüm zararların kelebekleri ve doğayı nasıl etkilediğini tam olarak bilemiyoruz. Daha doğrusu, gözle görülen zararın dışında doğal mekanizmaya nasıl bir hasar verdiğimizizi çoğu zaman iş işten geçtikten sonra fark ediyoruz.

Bilinçsizliğin çevremize ne kadar zarar verdiğini özümsemişimde, önce hayranlıkla sonrasında ise bir hobi olarak başlayan kelebek gözlemciliği, benim için bilimsel açıdan ülkemize fayda sağlayan bir uğraşı halini de aldı. Zaman geçtikçe çok sayıda duyarlı insanın bu uğurda emek verdiğini görerek, çok değerli dostlar edindim. Doğanın korunmasının önemini kelebekler sayesinde bir kez daha kavradım. Özetlemek gerekirse kelebek gözlemciliği hayata ve çevreye bakış açımı değiştirdi.

Fotoğraflar: Onat Başbay

Tavuskelebeği (*Inachis io*)Esmergöz (*Plebeius pylaon*)Karagözlü Mavi Kelebek (*Glaucopteryx alexis*)

cunda "Doğayı Koruma Merkezi" ile tanıştım ve bu alanda yaptıkları önemli çalışmaları tanıma ve kelebekler konusunda ufku mu genişletme fırsatı buldum. Değişik bölge ve illerde birçok kelebek gözleminde bulundum ve ülkemizdeki türleri daha yakından tanıma fırsatı yakaladım. En önemlisi de yaptığım gözlemlere ait verilerin aslında istatistiki açıdan çok değerli bir hazine olduğunu fark ettim. Düzenli yapılan gözlemlerle belli türlerin, belli ortamlarda sayılarının nasıl değiştiğini takip etmek, kelebeklerin korunması açısından oldukça önemli bir araçtı. Küçük oldukları için belki de kimsenin dikkatini bile çekmeyen çevremizdeki bu güzelliklerin, aslında ufacık bir dokunuşla bile zarar görebileceğini ve korunmaya ne kadar muhtaç olduklarını gördüm.

Biliriz ki, doğada her canlının yaşamı birbirine bağlıdır, her yaşam bir başka yaşamın var olmasını sağlar, var olan döngüyü devam ettirir. Yaşam döngüsünde en önemli rollerden biri de kelebeklerindir. Kelebekler birçok çiçekli bitkinin tozlaşmasını sağlayarak, bu canlıların üremesine ve nesillerini devam ettirmesine yardımcı ve aracı olur. Yani kelebeklerin olmadığı bir dünya-